

„Przygotowanie i opracowanie dokumentacji dla przedsięwzięcia pn. „Rewitalizacja Obszarowa Centrum Łodzi (Projekt 9)” z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich, planowanej do dofinansowania w ramach perspektywy finansowej 2021-2027”

	<p>Nazwa zadania:</p> <p>Przygotowanie i opracowanie dokumentacji dla przedsięwzięcia pn. „Rewitalizacja Obszarowa Centrum Łodzi (Projekt 9)” z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich, planowanej do dofinansowania w ramach perspektywy finansowej 2021-2027</p>	
	<p>Adres:</p> <p>ul. Piotrkowska 36, 90-265 Łódź</p> <p>Dz. nr ewid. 364/2</p> <p>Obręb S-1</p> <p>Działki zależne:</p> <p>Dz. nr ewid. 358, 359, 364/1, 536/4</p>	
	<p>Zamawiający:</p> <p>Miasto Łódź</p> <p>90-926 Łódź, ul. Piotrkowska 104</p> <p>NIP: 725-00-28-902</p> <p>REGON: 000514182</p>	
	<p>Wykonawca:</p> <p>Pilamis Sp. z o.o Sp. K.</p> <p>91-433 Łódź, ul. Smugowa 40</p> <p>biuro@pilamis.pl</p>	
	<p>Odbiorca:</p> <p>Biurowo Rewitalizacji w Departamencie Prezydenta Urzędu Miasta Łodzi</p> <p>90-447 Łódź, ul. Piotrkowska 171</p>	
<p>Załącznik nr 6 Opracowanie kwerendy archiwalnej dla zadań kubaturowych</p>		
1.	mgr inż. arch. Piotr Dankowski	
2.	mgr inż. arch. Monika Hołodok	
3.	mgr inż. Katarzyna Zuchmańska	
4.	mgr. inż. arch. Zuzanna Niewiadomska-Martofel	
<p>Data: 11.12.2024</p>		

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział 1. Podstawa opracowania	3
Rozdział 2. Lokalizacja obiektu	3
Rozdział 3. Opis obiektu	4
Rozdział 3.1. Podstawowe dane o obiekcie	4
Rozdział 3.2. Forma ochrony	4
Rozdział 3.3. Przemiany własnościowe	4
Rozdział 4. Historia obiektu	4
Rozdział 4.1. Rozwój nieruchomości na podstawie kartografii	4
Rozdział 4.2. Układ funkcjonalno-przestrzenny	6
Rozdział 4.3. Forma architektoniczna	6
Rozdział 5. Źródła	7
Rozdział 6. Ilustracje	7

„Przygotowanie i opracowanie dokumentacji dla przedsięwzięcia pn. „Rewitalizacja Obszarowa Centrum Łodzi (Projekt 9)” z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich, planowanej do dofinansowania w ramach perspektywy finansowej 2021-2027”

Wstęp

Niniejszy dokument został sporządzony na potrzeby Programu Funkcjonalno-Użytkowego pn. Rewitalizacja Obszarowa Centrum Łodzi (Projekt 9) z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich, planowanej do dofinansowania w ramach perspektywy finansowej 2021-2027.

Rozdział 1. Podstawa opracowania

Niniejsze opracowanie zostało sporządzone przez zespół autorski w składzie:

- mgr inż. architekt Piotr Dankowski
- mgr historii sztuki Anna Michalska
- mgr inż. architekt Inez Laskus

Opracowanie wykonano na podstawie umowy podwykonawczej Nr1/P9/2024 zawartej pomiędzy:

PILAMIS Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością Spółką komandytową a

Piotrem Dankowskim, prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą ARCHITEKT Piotr Dankowski, z siedzibą przy ul. Urzędniczej 47 w Łodzi [91-304],

Opracowanie niniejsze obejmuje realizację umowy w zakresie Etapu II - kompletny materiał/opracowanie z przeprowadzonych kwerend archiwalnych.

Rozdział 2. Lokalizacja obiektu

Nieruchomość znajduje się na terenie miasta Łodzi, w województwie łódzkim, w kwartale ulic: Piotrkowska, Jaracza, Wschodnia, Narutowicza, pod adresem Piotrkowska 36. Obiekt zlokalizowany jest na działce nr 364/2, obręb S-1 (nr GUS 106105_9.0001.364/2).

Ilustracja 1 Lokalizacja obiektu położonego przy ul. Piotrkowskiej 36, Źródło: opracowanie własne na podstawie ortofotomapy

Rozdział 3. Opis obiektu

Rozdział 3.1. Podstawowe dane o obiekcie

Nazwa obiektu: Kamienica Tobiasza Gutmana Tennenbauma (budynek frontowy z oficyną północną i oficyną poprzeczną),

Czas powstania: 1873 rok - dom frontowy, przed 1877 rokiem - oficyny, do 1883 roku nadbudowa

Autor projektu: nie ustalono

Rozdział 3.2. Forma ochrony

Obiekt chroniony jest jako element układu urbanistycznego ul. Piotrkowskiej. Znajduje się w granicach Pomnika Historii "Łódź - wielokulturowy krajobraz miasta przemysłowego" na mocy rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 16.02.2015 r.

- jako element układu urbanistycznego ul. Piotrkowskiej od pl. Wolności do ul. Mickiewicza, wpisany do rejestru zabytków nieruchomych, nr rej.: A/48 z 20.01.1971 r.
- obiekt wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków, oznaczenie obiektów wpisanych do GEZ w MPZP

Inne:

- układ urbanistyczny Osada Łódka (1824-27)

Rozdział 3.3. Przemiany własnościowe

1861 Adolf Likiernik kupuje działkę od Franciszka Simmy

1861 działka zostaje podzielona na dwie części. Nieruchomość położona od południa (nr 259) pozostaje w rękach Likiernika

1870 działkę kupuje Tobiasz Gutman Tennenbaum

I. 30 XX w. małżonkowie Lehmann i Weinberg kupują działkę od spadkobierców T. Tennenbauma

1945 nieruchomość przechodzi na rzecz Skarbu Państwa jako mienie pożydowskie

Rozdział 4. Historia obiektu

Rozdział 4.1. Rozwój nieruchomości na podstawie kartografii

Nieruchomość przy ul. Piotrkowskiej 36 pierwotnie funkcjonowała jako jedna działka wraz z terenem przy obecnej ul. Piotrkowskiej 34. Jeszcze na początku lat 60 XIX w. istniał drewniany dom sukienniczy kryty dachówką. Po zakupie w 1861 r. i podziale działki, część południową pozostawił dla siebie Adolf Likiernik. Miał on wznieść w tym miejscu pierwszy murowany piętrowy dom frontowy.

Obiekt zbudowany przez Likiernika zapewne nie spełniał wymagań następnego właściciela posesji, Tobiasza Gutmana Tennenbauma (posiadacza kilku sąsiednich działek). W r. 1873 wystawił on frontowy murowany piętrowy dom z piwnicami i mieszkalnym poddaszem oraz niewielką jednopiętrową murowaną przystawką. Budynek frontowy miał dach kryty

„Przygotowanie i opracowanie dokumentacji dla przedsięwzięcia pn. „Rewitalizacja Obszarowa Centrum Łodzi (Projekt 9)” z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich, planowanej do dofinansowania w ramach perspektywy finansowej 2021-2027”

dachówkami, zaś przystawka kryty blachą. Poza tym na działce znajdowały się drewniane budynki mieszkalne i gospodarcze (pralnia, kłoka, komórki).

Do roku 1877 r. wzniesiono murowaną piętrową oficynę przy północnej granicy działki i dwupiętrowy dom poprzeczny poprzedzony przystawką łączącą go z powyższą oficyną. Budynki te posiadały dachy pokryte blachą.

W r.1882 budynek frontowy z przylegającą do niego od południa przystawką został podwyższony o jedną kondygnację na podstawie projektu sporządzonego przez E. Kreutzberga.

Projekt przedstawia dwupiętrową symetryczną elewację z dwoma płytkimi ryzalitami usytuowanymi w skrajnych osiach i przejazdem bramnym umieszczonym w osi centralnej. Ryzality wieńczą trójkątne, profilowane naczółki. Otwory okienne na I i II piętrze w skrajnych osiach flankują pilastry: na I piętrze mają gładkie trzony i kapitele uskokowe, na II piętrze trzony są rowkowane, a pilastry wieńczą kapitele kompozytowe. Takie samo rozwiązanie jak w osiach skrajnych, zastosowano w oknie I piętra, umieszczonym nad przejazdem bramowym. Na poziomie II piętra, nad pilastrami znajdują się ozdobne wazy. Podziały wertykalne elewacji akcentują: wydatne boniowanie parteru, uskokowe, gzymsy oddzielające poszczególne kondygnacje, gzyms koronujący zaakcentowany od spodu ozdobnym fryzem oraz proste, profilowane naczółki nad oknami I i II piętra.

Wszystkie budynki zyskały tym samym wysokość dwóch pięter.

Rok później powstał projekt niewielkiego piętrowego budynku gospodarczego z częścią mieszkalną. Ulokowano go we wschodnim krańcu działki, za oficyną poprzeczną, przez którą prowadził do niego przejazd bramowy. Nowy budynek znajdował się w bezpośrednim sąsiedztwie posesji przy Cegielnianej 1381 (obecnie ul. Jaracza 3) a działki nie były wówczas od siebie odgródzone. W późniejszym okresie planowano wzniesienie oficyny położonej na terenie obu działek (od strony południowej) ale projekt ten nie został zrealizowany a granicę między posesjami wyznaczyły nowe budynki ulokowane od strony ul. Jaracza.

W r. 1893 frontowy dom został uszkodzony przez pożar. W maju 1899 r. kolejny pożar zniszczył całkowicie oficynę poprzeczną. Odbudowany budynek zyskał wysokość 3 pięter, posiadał mieszkalne poddasze, był częściowo podpiwniczony. Dobudowano do niego trzypiętrową oficynę tylną, po stronie południowej- również z mieszkalnym poddaszem i podpiwniczeniem. Oba nowe obiekty miały dachy kryte papą.

W 1922 r. powstał projekt parterowej, dwuizbowej stróżówki, położonej na granicy (pozbawionej ogrodzenia) z posesją nr 38, również własności Tennenbauma. Ostatecznie w tym miejscu powstał piętrowy budynek sklepowy.

Z roku 1928 pochodzi rysunek ukazujący wygląd części fasady, stworzony przy okazji planowania drobnych przekształceń w witrynie sklepowej na froncie kamienicy.

W I. 30 XX w. w domu frontowym mieściło się 5 mieszkań, 8 sklepów oraz dwa lokale mieszkalno- handlowe, oficynie północnej 6 mieszkań i 4 lokale handlowe. W oficynie poprzecznej działł zakład przemysłowy oraz 3 firmy handlowe. W przylegającej do niej od północy oficynie znajdowały się 2 mieszkania. O oficynie południowej brak danych.

Wydaje się, że przed wybuchem wojny kamienica popadała w zaniedbanie. Na zdjęciu z 1939 r. widnieje fragment fasady z licznymi zabrudzeniami, ubytkami tynków i balkonem pozbawionym balustrady.

Po zakończeniu okupacji nieruchomość przeszła na rzecz Skarbu Państwa jako mienie państwowe. W r. 2010 powstał plan renowacji obiektu frontowego: remont elewacji (z możliwością odtworzenia balkonów), wymiana stolarki okiennej i witryn sklepowych, remont prześwitu bramowego.

Rozdział 4.2.Układ funkcjonalno-przestrzenny

- 1873 r. Plan sytuacyjny posesji, Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi, sygn. 813
- 1877 r. Plan sytuacyjny posesji, Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi, sygn. 813
- 1883 r. Plan sytuacyjny posesji, Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi, sygn. 813
- 1889 r. Plan sytuacyjny posesji przy niezrealizowanym projekcie wzniesienia oficyn. Archiwum Państwowe w Łodzi, Rząd Gubernialny Piotrkowski, Wydz. Budowlany sygn. 995
- 1898 r. Plan sytuacyjny posesji, Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi, sygn. 813
- 1900 r. Plan sytuacyjny posesji, Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi, sygn. 813
- 1907 r. Plan sytuacyjny posesji, Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi, sygn. 813

Rozdział 4.3.Forma architektoniczna

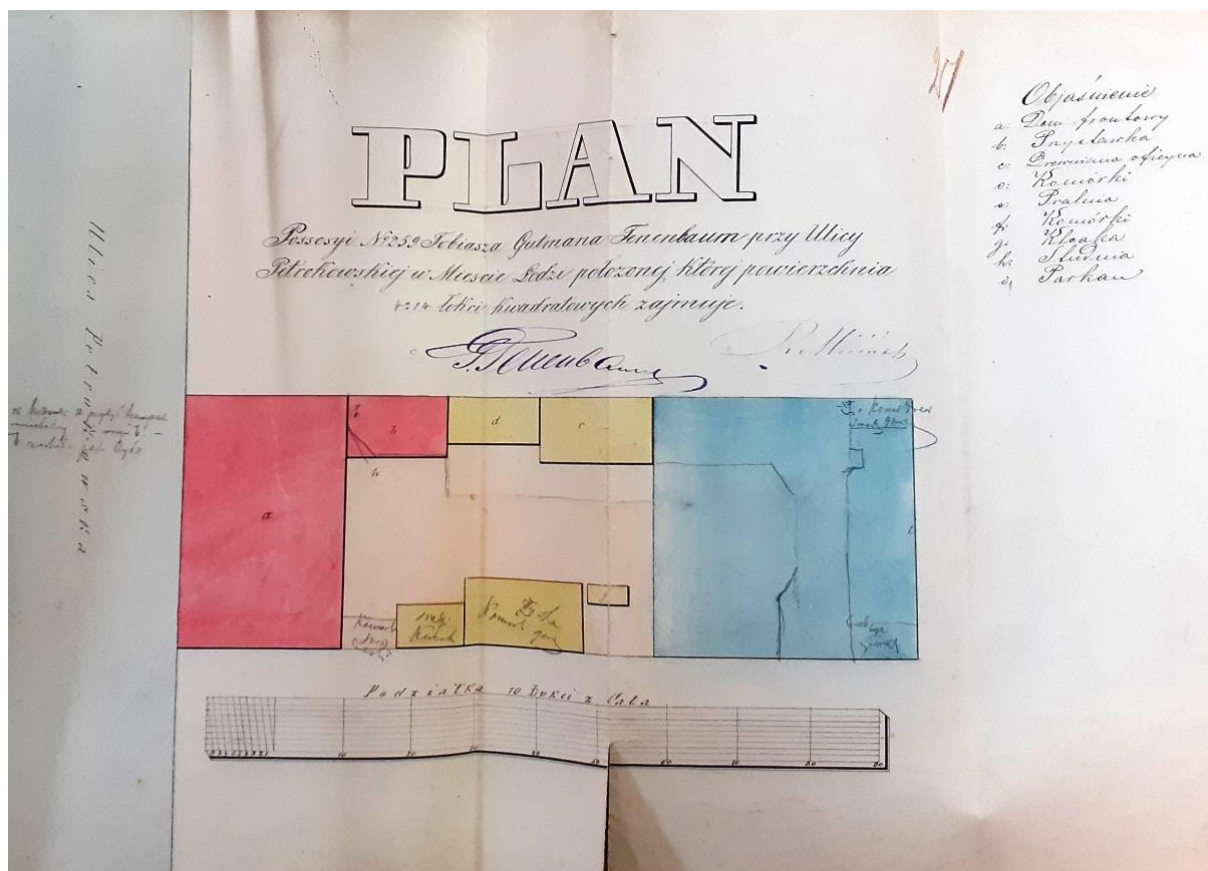
- 1882 r. Projekt podwyższenia budynku frontowego autorstwa E. Kreutzberga. Archiwum Państwowe w Łodzi, Rząd Gubernialny Piotrkowski, Wydz. Administracyjny, sygn. 1600
- 1883 r. Projekt budynku gospodarczego autorstwa H. Majewskiego. Archiwum Państwowe w Łodzi, Rząd Gubernialny Piotrkowski, Wydz. Administracyjny, sygn. 1661
- 1898 r. Rzuty budynków, Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi, sygn. 813
- 1900 r. Rzuty budynków, Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi, sygn. 813
- 1907 r. Rzuty budynków, Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi, sygn. 813
- 1928 r. Rysunek części fasady, Archiwum Urzędu Miasta Łodzi, Dokumentacja techniczna ul. Piotrkowska 36 sygn. 4/63
- 1947 Rzuty przyziemia budynku na projekcie przyłączenia wewnętrznej sieci wodociągów, Archiwum Zakładów Wodociągów i Kanalizacji w Łodzi, plan skanalizowania posesji przy ul. Piotrkowskiej 36 i 38

Rozdział 5. Źródła

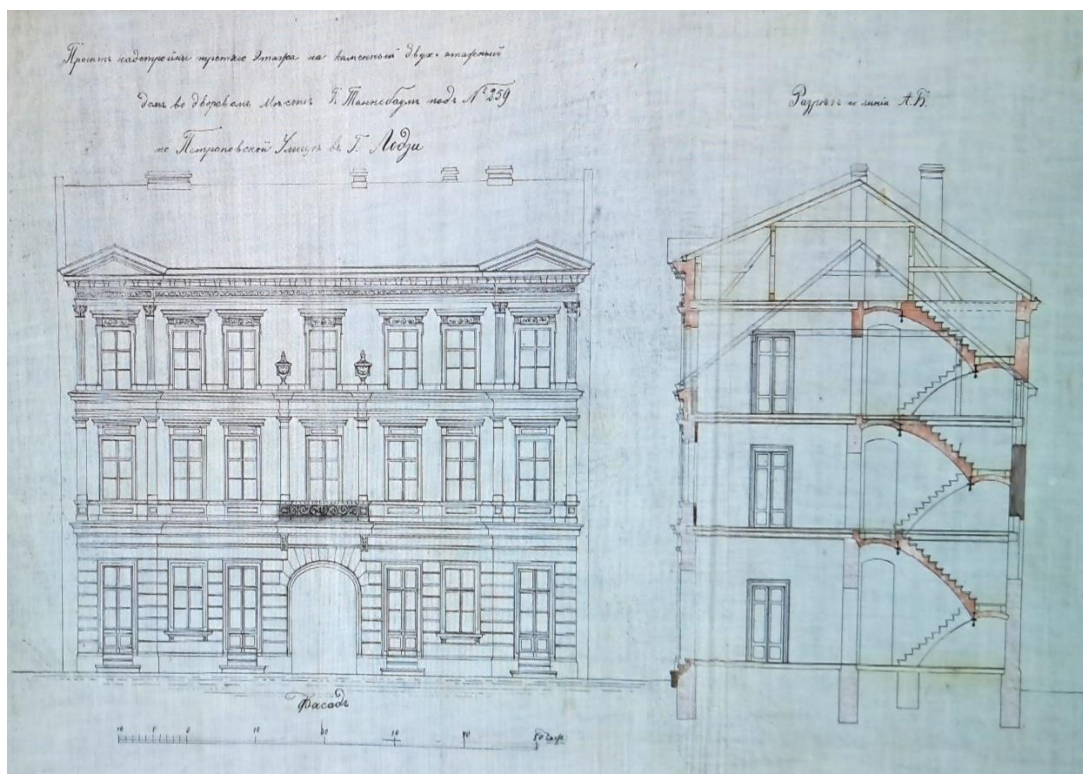
- Archiwum Państwowe w Łodzi, Rząd Gubernialny Piotrkowski, Anteriora sygn. 702
- Archiwum Państwowe w Łodzi, Rząd Gubernialny Piotrkowski, Wydz. Budowlany sygn. 995
- Archiwum Państwowe w Łodzi, Rząd Gubernialny Piotrkowski, Wydz. Administracyjny, sygn. 1600, 1660
- Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi sygn. 813
- Archiwum Państwowe w Łodzi, Akta Miasta Łodzi, Wydział Podatkowy sygn. 15692
- Archiwum Urzędu Miasta Łodzi, Dokumentacja techniczna ul. Piotrkowska 36 sygn. 4/63
- Archiwum Zakładów Wodociągów i Kanalizacji w Łodzi, plan skanalizowania posesji przy ul. Piotrkowskiej 36
- Archiwum Miejskiego Konserwatora Zabytków w Łodzi
- Podgarbi P., Karta ewidencyjna zabytku nieruchomego Piotrkowska 36, 2019 r.
- Rynkowska A., Ulica Piotrkowska. Łódź 1970
- Stefański K., Jak zbudowano przemysłową Łódź. Łódź 2001

Rozdział 6. Ilustracje

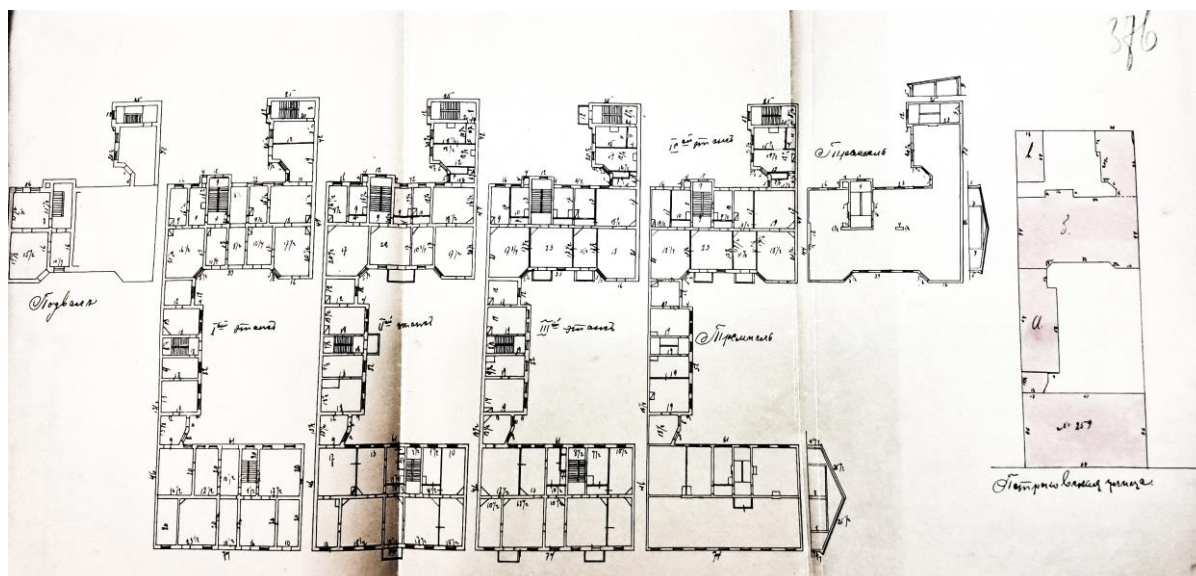

Ilustracja 2 Plan sytuacyjny posesji z 1873 r. Źródło: Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi, sygn. 813

„Przygotowanie i opracowanie dokumentacji dla przedsięwzięcia pn. „Rewitalizacja Obszarowa Centrum Łodzi (Projekt 9)” z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich, planowanej do dofinansowania w ramach perspektywy finansowej 2021-2027”

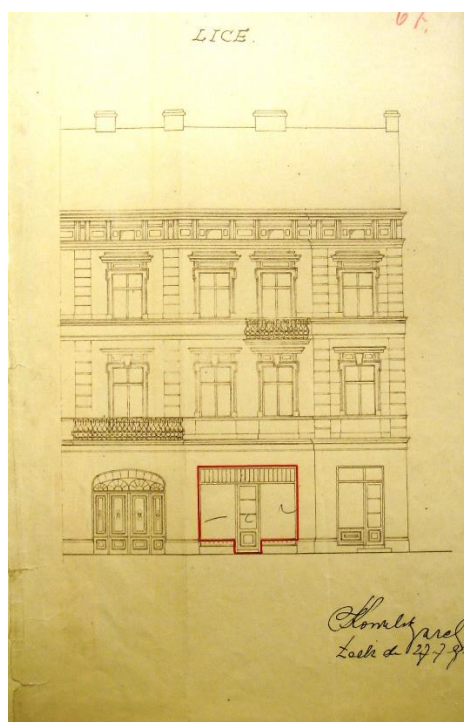
Ilustracja 3 Fragment projektu podwyższenia budynku frontowego z 1882 r. Źródło: Archiwum Państwowe w Łodzi, Rząd Gubernialny Piotrkowski, Wydz. Administracyjny, sygn. 1600

Ilustracja 4 Rzuty budynków z 1900 r., Źródło: Archiwum Państwowe w Łodzi, Towarzystwo Kredytowe Miasta Łodzi, sygn. 813

„Przygotowanie i opracowanie dokumentacji dla przedsięwzięcia pn. „Rewitalizacja Obszarowa Centrum Łodzi (Projekt 9)” z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich, planowanej do dofinansowania w ramach perspektywy finansowej 2021-2027”

Ilustracja 5 Rysunek fasady z 1928 r. Źródło: Archiwum Urzędu Miasta Łodzi, Dokumentacja techniczna ul. Piotrkowska 36 sygn. 4/63

Ilustracja 6 Fotografia z widocznym przejazdem bramnym. Źródło: Archiwum Urzędu Miasta Łodzi, Dokumentacja techniczna ul. Piotrkowska 36 sygn. 4/63